

GRUP FOCUS

ROMEÀ

Director artístic: Calixto Bleito

LAVAZZA
ITALY'S FAVOURITE COFFEE

PRESENTA

El Cafè

Goldoni

Direcció Joan Ollé

del 2 de febrer al 5 d'abril de 2010

El cafè

Títol original *La bottega del caffè*

Autor **Carlo Goldoni**

Traducció **Narcís Comadira**

Direcció **Joan Ollé**

Repartiment (dramatis personae)

Mingo Ràfols	<i>Ridolfo</i>
Joan Anguera	<i>Don Marzio</i>
Pere Arquillué	<i>Eugenio</i>
Josep Julien	<i>Flaminio</i>
Àngels Bassas	<i>Placida</i>
Mireia Llundell	<i>Vittoria</i>
Paula Blanco	<i>Lisaura</i>
Xavier Capdet	<i>Pandolfo</i>
Dafnis Balduz	<i>Trappola</i>
David Segú	<i>Capità de policia</i>

Escenografia	Eugenio Szwarcer
Vestuari	Míriam Compte
Il·luminació	Lionel Spycher
Caracterització	Nuria Llundell
Assessora de moviment	Gemma Beltran
Ajudant de direcció	Iban Beltran

Direcció de Producció	Amparo Martínez
Cap de producció	Maite Pijuan
Producció executiva	Noemí Díaz
Director tècnic	Miguel Montes

Construcció escenografia	El teler
Confecció vestuari	Cristina Quer, Pepa Mojeda, Susana de la Fuente, Montse Gracia
Confecció sabateria	Casimiro

Regidor	David Segú
Sastressa	Susanna de la Fuente
Ajudant de vestuari	Nidia Tusal

Cap tècnic del teatre	Txema Orriols
Tècnic del teatre	Alberto Pérez

Prensa i comunicació	Gerard Gort
Fotografia	David Ruano
Disseny gràfic	sSB
Publicitat	Publiespec

És una producció de **Teatre Romea**

Espectacle en català

Primera representació al Teatre Romea el 2 de febrer de 2010.

El Café
Goldoni

Sinopsi

Diverses històries se succeeixen alhora en un espai amb un cafè com a lloc central al qual acudeixen els personatges impulsats per diferents interessos. Goldoni s'endinsa en el problema del joc i la corrupció moral amb una brillant comèdia de caràcters: el bondadós Ridolfo, propietari del Cafè; Eugenio, l'incorregible jugador; Vittoria, la seva desesperada esposa: l'insidiós Don Marzio; Lisaura, la protegida del suposat Comte Leandro; el brètol Pandolfo, la misteriosa Placida que busca el seu espòs...

Text del director

Quan Calixto Bieito em va convidar el passat mes de febrer a dirigir una lectura dramatitzada de *La bottega del café*, de Carlo Goldoni, amb la Companyia del Teatre Romea, em va advertir: "Vés amb compte: no és un Goldoni; és gairebé un Txèkhov".

I tenia raó. L'italià i el rus tenen moltes coses en comú, però, sobretot, la professió de metge: coneixen molt bé de quins teixits està fet l'ésser humà. L'un i l'altre fan, en les seves comèdies, precises radiografies de l'ànima dels seus pacients / personatges. I, si afegim a Goldoni la seva condició de jurista, acabarem d'entendre que pugui ser al mateix temps un molt delicat advocat, fiscal i jutge dels nostres defectes i virtuts.

Si Goldoni va abandonar ambdues carreres per dedicar-se a l'escriptura teatral és, segons pròpia confessió, per causa de les "nauseabundes arlequinades" que inundaven el teatre italià de l'època. I, deixeble de Lope de Vega i de Molière, retornar al teatre la seva condició d'escola per als espectadors, d'Art.

El cafè, els cafès, són, al mateix temps, un espai públic i privat; són una àgora acollidora on la gent, fugint de l'estretor de les cases, confia als amics de cada dia les seves tristeses i alegries, les seves febleses i els seus anhels. Pel cafè s'hi passegen dones i homes i, és clar, el desig i l'amor també hi són presents.

"La cosa més essencial de la comèdia és el ridícul". El Goldoni jurista ens condemna a aquesta trista condició de titelles d'algun déu juganer; el Goldoni metge aplica un bàlsam de comprensió sobre les nostres ferides obertes.

Joan Ollé

Apunt biogràfic Carlo Goldoni

Carlo Goldoni

Venècia, 25 de febrer de 1707
París, 6 de febrer de 1793

Comediògraf italià. Cursà la carrera de dret, però ja des de petit revelà un gust precoç pels espectacles. Els seus estudis, el seu treball com a advocat i el fet de formar part de diverses companyies escèniques el portaren a viure a diferents ciutats d'Itàlia. S'inicià en el teatre amb algunes obres per a la companyia de còmics del teatre San Samuele de Milà (*Griselda*, *Don Giovanni Tenorio*, etc). A Pisa (1745-48), on exercia la carrera d'advocat, escriví *Arlecchino servitore di due padroni*, bé que els anys decisius com a comediògraf començaren el 1748. A partir d'aquest any treballà com a autor per a la companyia del teatre Sant'Angelo de Venècia, que dirigia Medebac, i cinc anys després passà al teatre San Luca, de la mateixa ciutat, del qual era empresari Vendramin. En les seves comèdies cercà un ideal de comicitat discreta que formés part de la vida de cada dia, contràriament al ridícul inoportú i al còmic gratuït de la Commedia dell'Arte. Els seus personatges s'expressen amb un llenguatge viu i natural, sovint també en dialecte venecià, el qual fins llavors havia estat emprat solament per a crear efectes caricaturescs i ridículs. Imposà als actors la memorització del text a fi d'evitar la improvisació i, per tant, l'artifici i la vulgaritat. Cal esmentar *La vedova scaltra* (1748), *La famiglia dell'antiquario* (1749), *La buona moglie* (1749), *La bottega del caffè* (1750), *La locandiera* (1753), *Il campiello* (1756), *Gli innamorati* (1759), *La casa nova* (1762), *Sior Todero brontolon* (1762). També escriví un gran nombre de llibrets d'òpera. La seva concepció del teatre fou durament criticada per Carlo Gozzi, el qual pretenia de restaurar la *Commedia dell'Arte*, i per l'acadèmia Granelleschi, consevadors en literatura i política. El 1762 anà a París, on ensenyà italià a les germanes de Lluís XVI. Més endavant li fou concedida una pensió que, retirada per l'assemblea legislativa (1792), li fou atorgada novament l'endemà de la seva mort. A París escriví en francès *Mémoires* (1787) i diferents comèdies, entre les quals *Le bourru bienfaisant*, que ell mateix traduí a l'italià per *Il burbero di buon cuore* (1771), fou la més aplaudida i sobre la qual Vicent Martín i Soler escriví l'òpera italiana homònima (1786). A Barcelona, ja durant el s XVIII es feren nombroses traduccions castellanes de les seves obres; entre el 1815 i el 1829 el menorquí Vicent Albertí n'adaptà, en català, cinc comèdies —encara inèdites—, representades a Maó fins a mitjan s XIX. Posteriorment, hom coneix les versions de J.Casas-Carbó (*La dispesera*, 1906), Ambrosi Carrion (*La viuda desitjada*), Narcís Oller (*El sorrut benefactor* i *L'avar*, 1909; *El vano*, 1908-09) i A.Puiggarí (*La malalta fingida*, 1911). Joan Oliver traduí també *El criat de dos amos* (1962).

El cafè, provinent de la península aràbica, on s'havia creat el costum de prendre'l begut, es difongué per tot Europa. El comerciant venecià Pietro della Valle l'importà per vendre'n al mercat europeu. A les ciutats angleses s'obriren els primers *Coffehouse* en què la burgesia es reunia per xerrar; és prou conegut l'*Àngel d'Oxford* o, a Londres, el *Cocoa Tree*, situat al costat del Convent Garden; el *Bedford*, on es reunien els actors i el *Lloyd's Coffee House*, dels homes de negocis. A la Viena assetjada pels turcs, s'hi instal·là el cafè l'*Ampolla blava*, tot aprofitant els 500 sacs que els turcs abandonaren en la seva fuga precipitada. A París, un sicilià anomenat Procopio tenia a prop del Teatre de la Comèdia una botiga, el famós *Procopé*, on es reunia el bo i millor de la societat parisenca al voltant d'una tassa de cafè fumejant. El cafè *Florian* de Venècia va obrir les portes l'any 1720. El cafè es posà de moda a totes les ciutats occidentals. D'aquí que artistes com Carlo Goldoni i Johan Sebastian Bach, atents a les transformacions dels gustos de la societat, recollissin la di-

mensió social dels establiments que en despatxaven; un homenatge a una de les begudes més estimuladores de la conversa i la sociabilitat.

La bottega del caffè de Carlo Goldoni va ser posada en escena per primera vegada l'any 1750 a Màntua i publicada l'any 1753 pels editors Bettinelli de Venècia i Paperini de Florència, edicions, en el pre-faci de les quals l'autor advertia que:

"La primera vegada que vaig escriure aquesta comèdia, ho vaig fer amb Brighella i amb Arlequí i vaig obtenir, si he de dir la veritat, un grandíssim èxit a tot arreu. Això no obstant, en donar-la a la impremta, he cregut servir millor al públic fent-la més universal, traslladant al toscà no solament els dos esmentats personatges, sinó també tres més que parlaven en dialecta venecià.

És prou clar, doncs, que entre la comèdia representada i la publicada hi ha moltes diferències, i no tan sols lingüístiques.

Amb els anys, a més, anirà retocant el text fins arribar a l'edició Pasquali, el text definitiu. Recordem que aquesta comèdia parteix d'un entremès per música que el mateix Goldoni va escriure l'any 1736 amb el títol de *Bottega da caffè*. Al marge, però, de la voluntat del poeta, tant la comèdia com l'entremès foren objecte d'imitacions més o menys fidels. Recordem, per exemple, que l'any 1775 es representà *La bottega del caffè o sia il maldicente*, drama musical escrit per Nunziato Porta amb música de Vincenzo Righini. El títol d'aquesta peça indica prou bé la tendència a donar més relleu al personatge de don Marzio, el xerraire napolità, tendència que recollirà també la traducció castellana de José Concha, titulada precisament *El hablador* (Madrid, 1775, ms).

La bottega del caffè representa, en tot cas, el primer intent de Goldoni d'escriure una comèdia d'ambient, a l'estil de *Le baruffe chiozzotte* o de *Il Campiello*. "No presento –escriu Goldoni a les *Memòries* en francès- una història, una passió o un caràcter, sinó un cafè, on diverses accions s'hi esdevenen contemporàniament i on diverses persones hi van a parar per diferents motius". Un indret popular en què es donen cita tota mena de genteta: tàfurs, garlaires, ballarines, comerciants, peregrines, etc. dominats pel déu del món: el diner. "Personatges tan universals –escriu Goldoni al pròleg – que en cada lloc on fou representada la creien feta sobre l'encuny d'originals reconeguts. (...) Els meus personatges són humans, són versemblants, i potser reals, però jo els extrec de la multitud dels homes, i vol la casualitat que algú s'hi reconegui. Quan això passa, no és culpa meva que el trist personatge s'assembli al viciós, sinó que és culpa del viciós, que, per desgràcia seva, es troba lligat al personatge que jo pinto". Goldoni analitza en *El cafè* un món en el qual no hi ha persones bones, excepte, tal vegada, el cafeter, des dels ulls del qual el dramaturg venecià sembla mirar aquesta sordidesa amb la bonhomia i la comprensió de qui se sent també part d'aquest món, però amb la distància de l'artista.

Rainer Werner Fassbinder, el genial cineasta de *Les amargues llàgrimes de Petra von Kant*, posà en escena l'any 1969, al Theater der Freien Hasenstadt de Bremen, la seva corrosiva adaptació de l'obra goldoniana, que omplí de tonalitats fosques i accions lúgubres: paràsits socials i desferres humanes desfilaven pels carrers d'una ciutat mefítica en què el diner era l'únic valor restant en forma de comerç, joc i prostitució.

A casa nostra, el "Teatre del sol" de Sabadell, l'any 1999, en feu una versió (traduïda per Jordi Voltès) canònica amb el títol de *El cafè de la plaça*, sota la direcció de Ramon Ribalta. Pere Puértolas, per la seva banda, en firmà l'any 1993 una traducció que només ha vist els escenaris en forma de teatre llegit (C. Goldoni, *El cafè*, Barcelona, Institut del Teatre).

Rosend Arqués

Professor del Departament de Filologia Francesa i Romànica de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Narcís Comadira i Moragriega

traductor

Girona, 22 de gener de 1942

Escriptor i pintor. Ha conreat sobretot la poesia. La seva lírica tendeix, a través d'un progressiu rigor mètric i lingüístic, cap a les formes clàssiques, la contemplació, la reflexió i la ironia. Ha publicat *La febre freda*, dins *Cinc poetes de Girona* (1965), i *Papers privats* (1969). El recull *La llibertat i el terror. Poesia 1970-1980* (1981) aplega *Amich de plor.* (1970), *El verd jardí* (1972), *Un passeig pels bulevards ardents* (1974), *Les ciutats* (1976), *Desdesig* (1976), *Terra natal* (1978) i *Àlbum de família* (1980). Posteriorment ha publicat els reculls *Enigma* (1985, Premis de la Crítica Serra d'Or i de la Generalitat de Catalunya), *En quarantena* (1990, Lletra d'Or i Premi de la Crítica 1991), l'antologia *Somnis i runa* (1992), *Usdefruit* (1995), *Recull de poemes i serigrafies* (1999), *Lírica lleugera* (2000), *L'art de la fuga* (2002), l'antologia *Formes d'ombra (1996-2002)* (2003) i *Llast* (2007). És també autor dels texts de *Guia de l'arquitectura dels segles XIX i XX a Girona* (1978) i de *Girona. Matèria i memòria* (1989), ha publicat els volums de prosa *L'ànima dels poetes* (2002), *Camins d'Itàlia* (2005) i *Dies de França* (2008). Ha fet traduccions de C.Pavese, G.Bassani, R.Lowell, E.Montale, W.H.Auden (*Digue'm la veritat sobre l'amor*, premi Cavall Verd 1998), G.Leopardi (*Cants*, 2004), etc. El 1991 s'inicià com a dramaturg amb *La vida perdurable* (1991), obra a la qual seguiren *Neva* (1992), *L'hora dels adéus* (1995), *El dia dels morts. Un oratori per a Josep Pla* (1997), *Pinsans i Caderneres* (2008) i *Al cel* (2009). Com a pintor, la seva obra, que ha donat a conèixer en nombroses exposicions, mostra un clar interès pels volums i una tendència a la geometrització i la simplificació de les formes.

Joan Ollé

director

Professor de l'Institut del Teatre, director del STI (Sitges Teatre Internacional) del 1992 al 2001. Ha estat membre de l'Equip de Direcció Artística del Teatre Lliure el 2003 i el 2004. Es va iniciar com a director d'escena amb els muntatges de *Yo era un tonto y lo que he visto me ha hecho dos tontos* (1974) i *Nocturn per acordió* (1975), espectacles a partir de textos de Joan Salvat-Papasseit de la companyia Dagoll-Dagom. Els anys 1977 i 1978 va dirigir dos èxits seguits que van consolidar la seva carrera: *No hablaré en clase*, de Josep Parramon i el mateix Joan Ollé i *Quan la ràdio parlava de Franco*, de Josep Mª Benet i Jornet i Terenci Moix.

Entre els muntatges que va dirigir als anys vuitanta cal esmentar *Els Pledejaires*, de Jean Racine (1983); *Baal* de Bertolt Brecht al Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya; *Crímenes y locuras del traidor Lope de Aguirre*, de J. Sanchis Sinisterra amb el Teatro Fronterizo i Teatropolitán (1986); *Antígona*, de Salvador Espriu al Festival de Teatro Clásico de Mérida (1987) i *Un any sense estiu*, de Catherine Anne, a la Gàbia Teatre (1988). Als noranta va dirigir, entre d'altres, *Rossiniana*, de Gioacchino Rossini, Franco Di Francescantonio i Joan Ollé, una producció del Teatre Grec i del Gran Teatre del Liceu (1990); *L'hora dels adéus*, de Narcís Comadira, Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya (1995); *De poble en poble*, de Peter Handke, Festival Grec-96 (Premi Ciutat de Barcelona 1996); *Accident*, de Lluïsa Cunillé, Mercat de les Flors (Premi de les Lletres Catalanes 1997) i *Así que pasen cinco años*, de Federico García Lorca, Festival Grec de Barcelona, Festival de Otoño de Madrid (1998). El 2002 dirigeix *Víctor o els nens al poder* de Roger Vitrac, Sala Fabià Puigserver, i *Fedra* de Jean Racine, una producció de Festival Temporada Alta-2002, Festival Grec de Barcelona i Les Estivales de Perpinyà. El 2003 va estrenar *L'hora en què res no sabem els uns dels altres*, de Peter Handke, al Mercat de les Flors, una producció del Festival Grec de Barcelona i *Cròniques Catalonia Splendens* al XVII Festival Castell de Peralada, amb direcció musical de Jordi Savall. El 2004 va estrenar *Sis personatges en busca d'autor* de Luigi Pirandello, i *L'oncle Vània*, d'Anton Txèkhov, a la Sala Fabià Puigserver, i *La plaça del diamant* al Festival Castell de Peralada, un espectacle basat en la novel·la homònima de Mercè Rodoreda que ha arribat a les 150 representacions. El 2006 va presentar *L'illa del tresor (cabaret de paraules)*, una versió teatral del programa que va fer des del 1996 en col·laboració amb l'escriptor Joan Barril per a TVC (Premi Nacional de Televisió 2005) i *La veritat de las mentiras*, una lectura amb Mario Vargas Llosa i Aitana Sánchez-Gijón. A la Sala Fabià Puigserver ha estrenat també *El malentès*, d'Albert Camus. I al Festival de Teatro Clásico de Mérida, *Odiseo y Penélope*, de M. Vargas Llosa. El 2007 va estrenar una versió teatral de la novel·la *Soldados de Salamina*, de Javier Cercas, també va dirigir l'espectacle inaugural de la presència de la literatura catalana a la Fira del Llibre de Frankfurt. La tardor del 2007 dirigeix *Coral Romput*, de Vicent Andrés Estellés, espectacle amb el qual s'inaugurava EL CANAL Centre d'Arts Escèniques de Salt/Girona. El 2008 estrena al Festival de Barcelona Grec *El Ángel exterminador*, de Luis Buñuel i Luis Alcoriza i *Yvonne, princesa de Borgonya*, de W. Gombrowicz al Teatre Lliure. Al 2009 ha presentat al Festival Catalan Days a Nova York una lectura dramatitzada de *La plaça del Diamant*, de Mercè Rodoreda amb l'actriu Jessica Lange. També al 2009 ha estrenat *El quadern gris*, de Josep Pla, una coproducció de EL CANAL i el Grec '09 Festival de Barcelona i *El jardí dels cinc arbres* a partir de textos de Salvador Espriu, un espectacle produït pel Canal, el CAER, el CAET i el Teatre Principal de Palma.

David Segú
Capità de policia

Mingo Ràfols
Ridolfo

Josep Julien
Flaminio

Mireia Llunell
Vittoria

Àngels Bassas
Placida

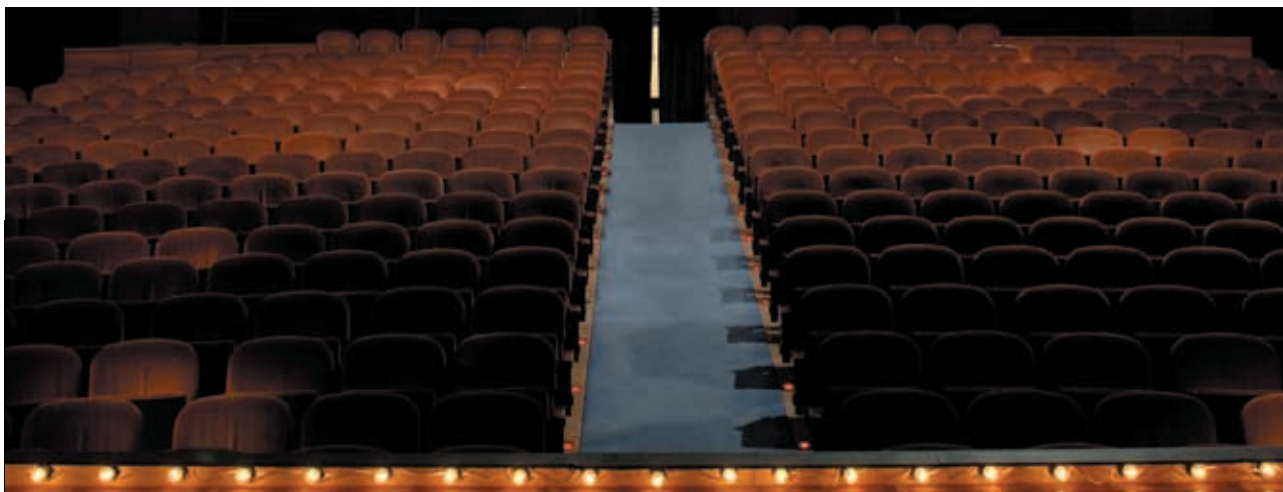
Joan Anguera
Don Marzio

Paula Blanco
Lisaura

Pere Arquillué
Eugenio

Xavier Capdet
Pandolfo

Dafnis Balduz
Trappola

ROMEA

Hospital, 51
08001 Barcelona
grupfocus.cat
teatreromea.com

HORARIS

De dimarts a divendres: 21 h
Dissabte: 18.30 i 22 h
Diumenges i festius: 18.30 h

VENDA D'ENTRADES

A la taquilla del Teatre Romea i mitjançant el Tel-entrada de Caixa Catalunya (www.telentrada.com / 902 10 12 12).
Ofertes i descomptes per a grups a Promentrada (93 309 70 04).

El Teatre Romea rep el suport de:

FUNDACIÓ
ROMEA
PER A LES ARTS ESCÈNIQUES
director: Carles Canut

Institucions

Generalitat de Catalunya
Institut Català
de les Indústries Culturals

Ajuntament de Barcelona
Barcelona Cultura

Diputació
Barcelona | Àrea de Cultura

Mitjans de comunicació

CATALUNYA
RÀDIO

3

TR3SC